

Nr 740

Av herr Nelander m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 95, angående utbildningen av lärare på det husliga området m. m.

I Kungl. Maj:ts proposition nr 95 föreslås inrättande av fyra statliga seminarier för utbildningen av lärare på det husliga området förlagda till Göteborg, Stockholm, Umeå och Uppsala.

1953 års lärarinneutbildningskommitté har i sitt betänkande Lärarutbildningen på det husliga området (SOU 1957:28) räknat med sådana seminarier i Uppsala, Göteborg, Umeå, Hälsingborg och Norrköping. I betänkandet har gjorts en beräkning av behovet av hushållslärare under en period för enhets skolans utveckling. Härav framgår,

att för läsåret 1960/61 behövs en ökning av 163 hushållslärare, samt

att behovet ökas för varje år och är för läsåret 1972/73 482 hushållslärare.

Den nuvarande examinationen av denna lärarkategori är 138 per år. Detta är redan i och för sig otillräckligt men därtill kommer en stor avgångsprocent bland de yrkesverksamma, som man erfarenhetsmässigt måste räkna med. För södra Sverige — och i synnerhet Skåne — har behovet av ett seminarium för huslig utbildning sedan länge gjort sig gällande.

Hösten 1959 uppvaktade de fyra demokratiska partiernas ungdomsorganisationer ecklesiastikministern med en skrivelse ang. lärarbristen på det husliga området. Däri påpekades,

att enligt skolöverstyrelsens undersökningar under läsåret 1958/59 124 000 undervisningstimmar i hushållsgöromål och hemkunskap handhafs av icke behöriga lärare vid skolor sorterande under länskolnämnderna;

att dessutom folkskollärare undervisat i hemkunskap under 13 % av hela antalet timmar. Det stora flertalet av de icke behöriga lärarna torde enligt skolöverstyrelsens mening ha otillfredsställande förutsättningar att ge eleverna konsumentfostran och en effektiv utbildning i ett hemskötsel;

att stor brist råder även på textillärare. Enligt från folkskoleinspektörerna erhållna uppgifter angående läsåret 1954/55 skulle den tjänstgöring som då uppehölls av icke behöriga personer i egenskap av timplärare kunna omändras, så att man erhöi ca 450 ordinarie och extraordinarie tjänster;

att bristen på lantushållslärare är mycket stor till förfång för lantushållsskolorna och hushållningssällskapens hemkonsulentverksamhet; samt

att behov föreligger också av yrkeslärare, men bristen är icke lika uppenbar som vad gäller lärare i hemkunskap och textilslöjd.

Svenska skolkökslärarinnors förenings lokalavdelning i Skåne har gjort

en undersökning rörande det aktuella läget i fråga om hushållslärare i Malmöhus och Kristianstads län. Samtliga skolstyrelser i de båda skånelänen har kontaktats och svar har avgivits av över 90 % av de tillfrågade kommunerna. Av svaren framgår bl. a.:

att 38 icke examinerade lärare har undervisat i hushållsgöromål och hemkunskap under läsåret 1958/59,

att dessutom folkskollärare undervisat i hemkunskap på många platser, samt

att ett stort antal kurser ej kunnat sättas i gång på grund av brist på examinerade lärare.

Dessutom måste påpekas att t. ex. av skånelänsens 130 kommuner har endast 11 hittills infört enhetsskola. När denna under det kommande decenniet blir allmänt genomförd i landet blir bristen på hushållslärare rekordartad. I varje fall kommer minst ett nytt seminarium för huslig utbildning att utan tvekan bli erforderligt utöver de fyra föreslagna i Stockholm, Uppsala, Göteborg och Umeå.

Sjukhuskök, regementskök, skolmåltidskök, lunchserveringar, vilkas antal ständigt stiger, har stort behov av ekonomipersonal, för vilken hittills nästan helt saknas lämplig utbildning. Många människor äter dagens huvudmål i någon sådan institution, och det är av största betydelse för folkhälsan, att maten tillagas på ett näringsmässigt och ekonomiskt riktigt sätt. För utbildning och handledning av ekonomipersonal behövs väl kvalificerade hushållslärare och ekonomiföreståndare.

Stort behov av hushållspedagoger föreligger härutöver vid kurser för personal vid den öppna vården av sjuka och gamla, vilken nu är under utbyggnad, liksom vid den nyetablerade kursverksamheten för biträden vid sjukhus och ålderdomshem. Härjämte kräver våra dagars livsmedelsindustrier seminarieutbildad personal i provkök och laboratorier och för demonstrationskurser. Många såväl hushållslärare som ekonomiföreståndare går redan nu till dessa industrier, och efterfrågan ökar ständigt.

Som framgår av bifogade översikt (bilaga) spelar seminariernas geografiska belägenhet stor roll för rekryteringen av elever. Vid Umeå seminarium för huslig utbildning kommer under en 5-årsperiod inte mindre än 63 % av elevantalet från Norrbotten och Västerbottens län. Ett så stort antal norrlandsflickor skulle säkerligen inte valt denna utbildning om inte ett skolköksseminarium varit beläget på relativt nära håll.

I remissyttrandena har från flera håll understrukits behovet av ett nytt seminarium för huslig utbildning förlagt till södra Sverige.

Skolöverstyrelsen anser att ett seminarium bör förläggas till södra Sverige och föreslår en årlig examination av hushållslärare vid seminarierna i Stor-Stockholm, Uppsala, Göteborg och södra Sverige med 36 per år samt i Umeå med 32 eller sammanlagt 176 hushållslärare per år.

Ett nytt seminarium för huslig utbildning, enligt vår mening lämpligast förlagt till södra Sverige, skulle avsevärt öka rekryteringen av hushållslärare och textillärare. För de senare föreslås i propositionen en provisoriskt anordnad utbildningslinje — eventuellt knuten till lärarhögskolan i Malmö. Genom den större tillgången på examinerade lärare skulle ungdomarna i Sydsverige, där av gammalt intresset för näringsfrågor och hemkultur varit särskilt framträdande, få bättre möjligheter till fostran och utbildning på det husliga området.

Med stöd av vad ovan anförts får vi därför i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 95 ang. utbildningen av lärare på det husliga området föreslå, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa om en skyndsam utredning för ytterligare ett seminarium för huslig utbildning, förlagt till södra Sverige.

Stockholm den 29 mars 1960

Eric Nelander

Eva Karlsson

Jöns Nilsson
i Bästekille

Rune Gustavsson
i Alvesta

Sigfrid Löfgren

Nils G. Hansson
i Skegrie

Stig F. Hansson
i Önnarp

Jean Braconier

Mary Holmqvist

Hugo Bengtsson

Sam B. Norup

Yngve Hamrin

Brita Elmén

Arvid Nilsson
i Lönsboda

Karl Jönsson

Olaus Nyberg

Eric Svenning

Thyra Löfqvist

Einar Henningsson

Edvin Gustafsson
i Bogla

*Den geografiska fördelningen av eleverna i skolköksseminariernas
avgångsklasser under åren 1955—1959*

		Uppsala	Stockholm	Göteborg	Umeå	Rimforsa
Stockholm		3	34	0	1	0
Stockholms	län	7	12	0	0	1
Uppsala	»	17	1	0	0	0
Södermanlands	»	11	8	0	0	2
Östergötlands	»	12	5	0	1	3
Jönköpings	»	14	5	1	0	6
Kronobergs	»	5	2	1	3	7
Kalmar	»	9	0	1	1	8
Gotlands	»	0	0	0	0	1
Blekinge	»	4	0	0	1	3
Kristianstads	»	12	3	1	0	10
Malmöhus	»	26	7	5	2	1
Hallands	»	9	2	4	0	0
Göteborgs och Bohus	»	13	1	49	3	2
Älvsborgs	»	11	6	8	3	3
Skaraborgs	»	11	6	2	0	8
Värmlands	»	5	2	5	4	3
Örebro	»	7	3	0	0	2
Västmanlands	»	8	1	0	0	3
Kopparbergs	»	8	3	0	1	0
Gävleborgs	»	10	8	0	2	0
Västernorrlands	»	7	0	1	8	0
Jämtlands	»	3	1	0	4	5
Västerbottens	»	1	0	0	31	0
Norrbottnens	»	3	2	0	27	3
Summa antal		216	112	78	92	71